

Knjižnica

Institutu za njemački jezik (*Das Institut für Deutsche Sprache - IDS*) osnovan je godine 1964. Institut nije povezan sa sveučilištem i središnja je ustanova za proučavanje suvremene i povijesne uporabe njemačkoga jezika. Projekti su Instituta uglavnom dugoročni (*long-term*) i zahtijevaju rad velike istraživačke skupine. Česta je suradnja s istraživačima iz drugih ustanova i sa sveučilišta. Njihova se knjižnica nalazi na prizemlju zgrade te sadržava dva s policama za knjige. Mrežni katalog knjižnice dostupan je na adresi: <https://bib-server.ids-mannheim.de/alipac/OEHSVQTTQQHMDAJRPHEG-00001/form/find-simple>. Katalog je moguće pretraživati i na engleskom. Građu knjižnice moguće je pretraživati s pomoću različitih polja te se moguće koristi posebnim znakovima kao u regularnim izrazima za naprednije pretraživanje (na primjer s L* se može pretražiti sve knjige kojima signatura započinje s L).

Multi field search

OK or Discard

Words from title Scan list

Exact title Scan list

Author Scan list

Corporate body Scan list

Subject heading Scan list

Signature Scan list

Publisher/Publishing place Scan list

Year of publication Scan list

Kind of media Index

Exact sequence of the words? No Yes

OK or Discard

Prikaz polja za pretraživanje mrežnoga kataloga knjižnice

Vrste publikacija pri pretraživanju se može lako razvrstati na članke u časopisu ili zborniku, knjige i mrežne izvore s pomoću ikona koje se nalaze do imena autora.

#	Author	Title
<u>1</u>	☐ Meliss, Meike	Die Entwicklung einer lexikografischen Ressource im Rahmen des Projekts LeGeDe
<u>2</u>	☐ Meliss, Meike	Die Entwicklung einer lexikografischen Ressource im Rahmen des Projekts LeGeDe
<u>3</u>	☐ Möhrs, Christine	Syntagmatische Verwendungsmuster in einsprachigen deutschen Wörterbüchern (Arbeiten und Materialien zur deutschen Sprache ; Band 50)
<u>4</u>	☐ Storjohann, Petra	Das "elexiko"-Wörterbuch im Wandel - typische Verwendungen neu beleuchtet
<u>5</u>	☐ Möhrs, Christine	Syntagmatische Verwendungsmuster in einsprachigen deutschen Wörterbüchern (Arbeiten und Materialien zur deutschen Sprache ; Band 50)

Ikona s lijeve strane predstavlja tip publikacije koja je pohranjena u knjižnici

Kad se odabere jedana publikacija unutar knjižnice, osim opcija za njezino dodavanje u košaricu, prikazane su i vanjske poveznice za servise poput Amazona ili Google knjige, koje omogućuju kupnju publikacije.

Record		Display format	
Add to basket	Save/e-mail		
Standard Raw record Catalog card			
Title full display			
Sprachreport: Informationen und Meinungen zur deutschen Sprache			
Content type (RDA)	Text		
Media type (RDA)	ohne Hilfsmittel zu benutzen		
Data carrier type (RDA)	Band		
Content style (RDA)	Zeitschrift		
1st corporate body	Institut für Deutsche Sprache		
Title	Sprachreport: Informationen und Meinungen zur deutschen Sprache		
Author statement	IDS, Institut für Deutsche Sprache, Mannheim		
Publication course	0.1985; 1986 - 1998,2; 14.1998,3 -		
Publication course / stand.	0, 1985, 1998		
Publishing place	Mannheim		

Metapodatci za publikaciju te gornje poveznice za njezinu kupnju

Registrirani korisnici koji posuđuju knjige također mogu vidjeti koje su publikacije su otvorene za pristup (engl. open access), koje su dostupne za uporabu u knjižnici te koje su ograničene na uporabu u knjižnici, ali samo za ovlaštene osobe. Za publikacije koje imaju otvoren pristup svima napravljena je tražilica na zasebnoj stranici: <https://ids-pub.bsz-bw.de/home>. Za te publikacije moguće je čak preuzeti metapodatke u formatima BibTeX i RIS te ih prenijeti u vlastiti mrežni katalog ili sustav za pohranu publikacija. Postoji i javni prikaz statistike koliko puta je koji dokument preuzet.

Stupčasti grafikon koji prikazuje preuzimanja publikacije u određenim vremenskim razdobljima

Digitalizaciju građe u knjižnici radi se s pomoću dvaju skenera koji se nalaze u prostoru knjižnice.

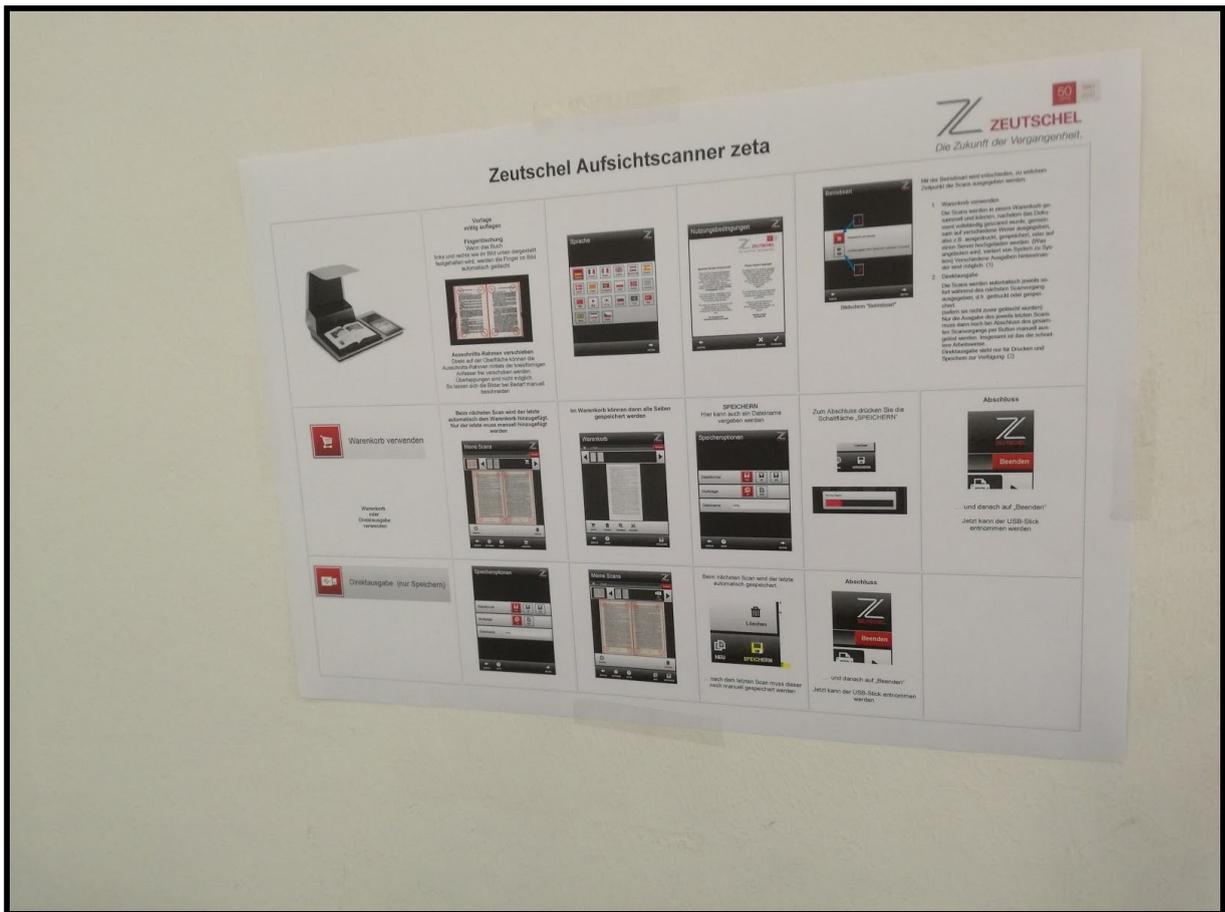

Fotokopirni stroj koji se nalazi na nekoliko mjesta u Institutu

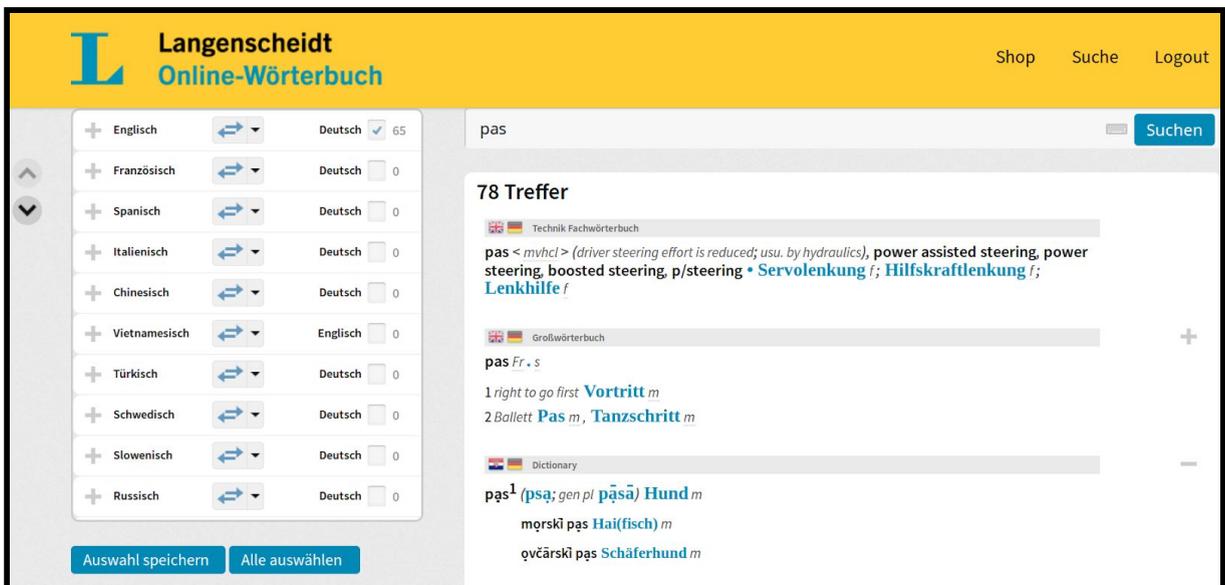
Skener za knjige

Jedan od skenera običan je fotokopirni aparat, a drugi je namijenjen isključivo za skeniranje knjiga te ima plohu koja se prilagođava s obzirom na uvez knjige. Do svakog skenera postoje upute za njegovu uporabu, koje su objašnjene s pomoću slika.

Upute za rada na skeneru koje se nalaze na zidu do skenera

Knjižnica sadržava i vanjske poveznice na druge mrežne rječnike, knjižnice, enciklopedije, jezične portale i baze podataka. Jedna od zanimljivijih vanjskih poveznica je Langenscheidt Online-Wörterbuch: <https://woerterbuch.langenscheidt.de/ssc/search.html>. S pomoću ove je tražilice moguće paralelno pretraživati više definicija za više različitih njemačkih višejezičnih rječnika i primjera uporabe iz korpusa.

Paralelno pretraživanje u Langenscheidtu za riječ Hund (pas)

Paralelno pretraživanje u Langenscheidtu za riječ Hund (pas)

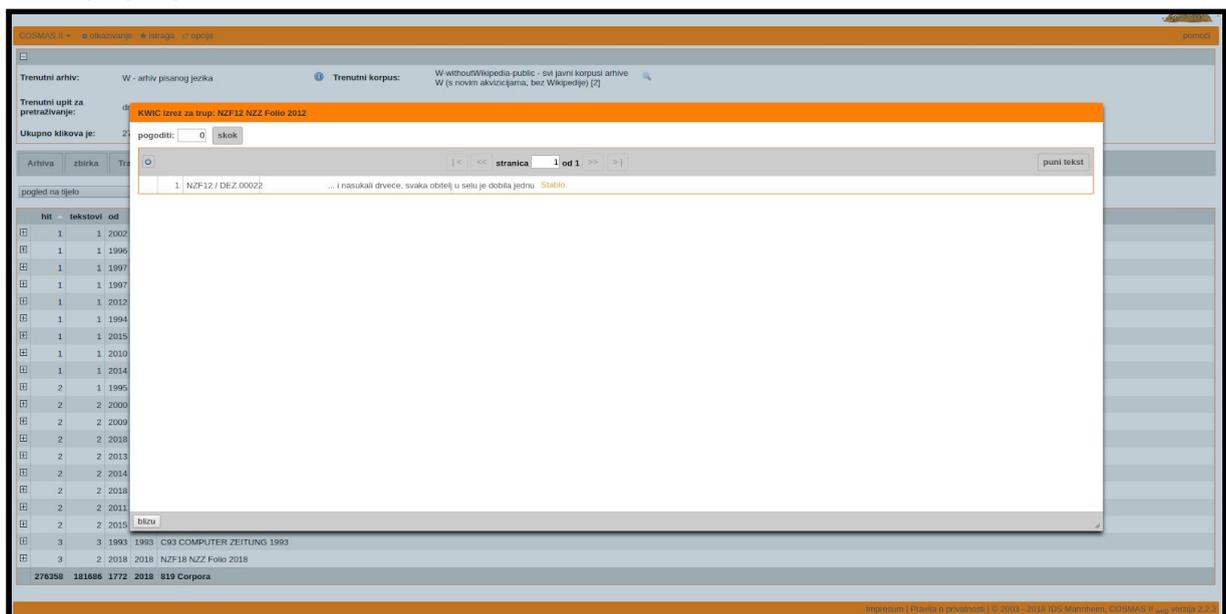
Od vanjskih poveznica treba spomenuti i Bielefeld Academic Search Engine: <https://www.base-search.net/>, koji omogućuje pretraživanje akademskih radova na različitim njemačkim i stranim znanstvenim portalima i bazama podataka. Na stranicama knjižnice nalazi se abecedarij koji objašnjava osnovne nazive koji se odnose na rad knjižnice.

Abecedarij za pojmove koji se spominju u vezi s knjižnicom

Knjižnica ima pohranjeno mnogo općih rječnika njemačkoga jezika na četiri police u dva retka. Neki rječnici dolaze sa multimedijским CD-om, ali je nažalost za uporabu CD-a potreban pristup posebnomu računalu u knjižnici.

Mrežni izvori

Na stranicama Instituta na poveznici mrežne ponude (*Onlineangebote*) može se vidjeti različite mrežne platforme koji se dijele na rječnike, korpuse, portale i informacijske sustave. Institut je u početku svojega rada počeo raditi na računalnim korpusima. Korpusi su u institutu prvo su bili na bušenim karticama (prvi korpus 1969.). 1983. nastaje prvi alat za analizu korpusa REFER te kasnije COSMAS I. Godine 2004. nastaje COSMAS II. COSMAS II i dalje se može koristiti na mrežnim stranicama Instituta, ali jedino za njemački jezik. Postoji i inačica programa koja se može preuzeti za Windowse. Korpusi su podijeljeni u arhive zbog organiziranja sadržaja korpusa kako pretraživanje ne bi dugo trajalo. COSMAS II zamijenjen je KorAP-om.

Sučelje za rad programu COSMAS II (prikazuje se prozor s pregledom određene korkondance)

U Institutu se radi na dvama korpusima DeReWo (korpus pisanog jezika koji se može pretraživati s pomoću programa COSMAS II) i DeReKo (korpus na temelju riječi i popisa riječi). Za pravo pristupa korpusima potrebna je registracija. DeReKo je enkodiran na I5 jezika (inačica TEI-a 5). Baza DGD baza je govornoga korpusa.

KorAP

KorAP (<https://korap.ids-mannheim.de/>) skalabilan je, fleksibilan i održiv sustav otvorenoga koda za rad s korpusima. Podržava višeslojnu anotaciju (engl. Multiple Annotations Layers), više upitnih jezika (engl. Multiple Query Languages) za pretraživanje poput CQL i regularnih izraza te podržava označavanja više tipova autorskih prava za određene dokumente korpusa (neki tekstovi u korpusu, npr. iz medija, zatvoreni su za određene korisnike). KorAP može se virtualno testirati s pomoću Vagranta na virtualnom stroju (<https://github.com/KorAP/KorAP-Vagrant>) ili na službenoj stranici isprobati lažan korpus.

Ima tražilicu na kojoj se može pretraživati riječi te koristiti se upitima za pretraživanje (preciznost i odziv može se prilagoditi). Postoji granasta struktura za prikaz odnosa među riječima. Može se prilagoditi pretraživanje po toj strukturi za odnose među riječima. U planu je da se program razvije i za pretraživanje drugih jezika. Može će se omogućiti rad s paralelnim korpusima.

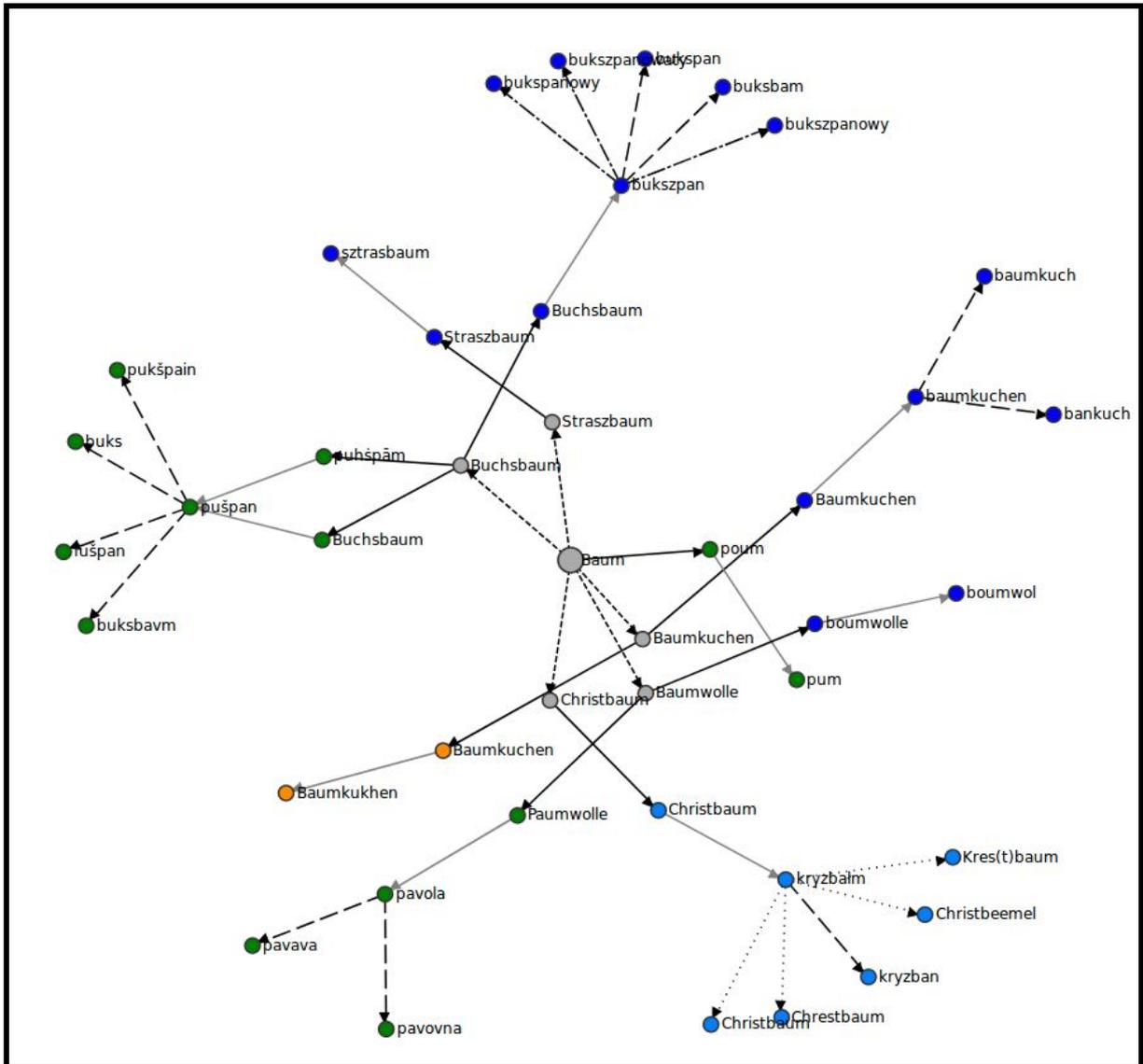
Rad u sučelju KorAp (prikaz rezultata pretraživanja za Baum (drvo))

OWD

Njihov OWD portal prikuplja više rječnika i internetskih bibliografija (uglavnom za istraživačku literaturu) na jednome mjestu (digitalne i e-rječnike), koje je moguće pretraživati istodobno. Za neke zapise moguće je dobiti i audioizgovore. Ovo su rječnici i baze Instituta koji se nalaze na portalu: *elexiko* rječnik općega njemačkog jezika, portal paronima, priručnik za glagole koji se trebaju koristiti kod komuniciranja na njemačkome, mali rječnik progresivnih oblika, njemački strani rječnik, rječnik frazema te odvojene rječnike iz diskura od kojih jedan pokriva diskurse od 1945. do 1955., a drugi od 1967/68. Trenutačno razvijaju novo sučelje za portal jer staro nije responzivno. Novo će sučelje pokretati više opcija s pomoću preglednika korisnika te će manje ovisi o poslužiocu. Koristiti će se animacije kako bi se što bolje prikazali sadržaji. Novije proizvode koji se razvijaju na stranici može se vidjeti na OWIDplus poveznici (<https://www.owid.de/plus/index.html>), na kojoj se nalaze stranice za kvantitativne leksičke analize koje su grafički prikazane te interaktivne leksičke aplikacije.

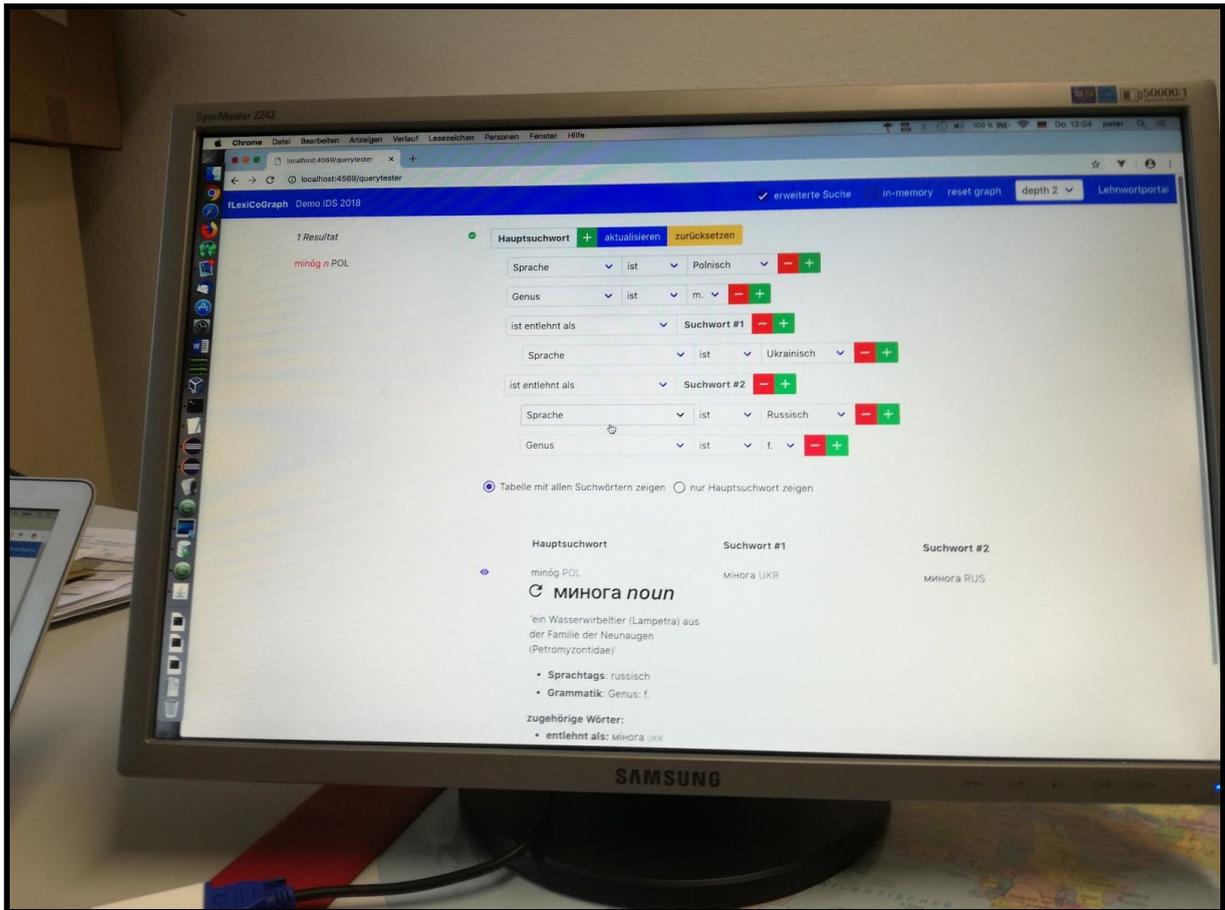
Das Lehnwortportal Deutsch des IDS

Vrijedi istaknuti i rječnik posuđenica (<http://lwp.ids-mannheim.de/>) koji prikazuje koje su riječi iz njemačkoga ušle u poljski, hebrejski, Tok pisin i slovenski te koja je razlika u njegovu značenju u odnosu na njemačku. Za posuđenice moguće je naći i izgovor te se katkad može na interaktivnome graf vidjeti odnosi među riječima i kad se pojavila određena riječ u kojemu jeziku. Svaka točka koja sadržava riječ u grafu služi kao poveznica do stranice te riječi. Točke grafa mogu se i pomicati te se prijelazom mišem mogu vidjeti osnovni oblici riječi. Grafovi su izrađeni s pomoću D3 javascript knjižnice (<https://d3js.org/>). Podatci o rječnicima spremljeni su u bazi Oracle te se za unos i obradu natuknica koristi jezik XML. Stranica rječnika napravljena je u sučelju Play 2.7. i Spark.

Grafički prikaz za posuđenice na Lehnwortportal

Trenutačno se razvija novo sučelje za ovaj rječnik, koje će omogućiti više specifikacija pri paralelnom pretraživanju više jezika. Korisnicima će se omogućiti registracija nakon čega će moći komentirati natuknice u rječniku. U planu je da se dodaju posuđenice iz rumunjskoga i engleskoga. Sve kvalitetniji grafikon se izrađuju s pomoću jezika gremlin u okviru za rad Apache TinkerPop (<http://tinkerpop.apache.org/>). U novim grafikonima urednici će moći pritiskom grafičkoga oblika za riječ izravno ući u opcije za uređivanje metapodatka. Pri izradi novoga sučelja razvili su mnogo vlastitih alata (za izradu grafičkih prikaza veza među riječima), od kojih planiraju neke objaviti kao programe otvorenoga koda na kraju projekta.

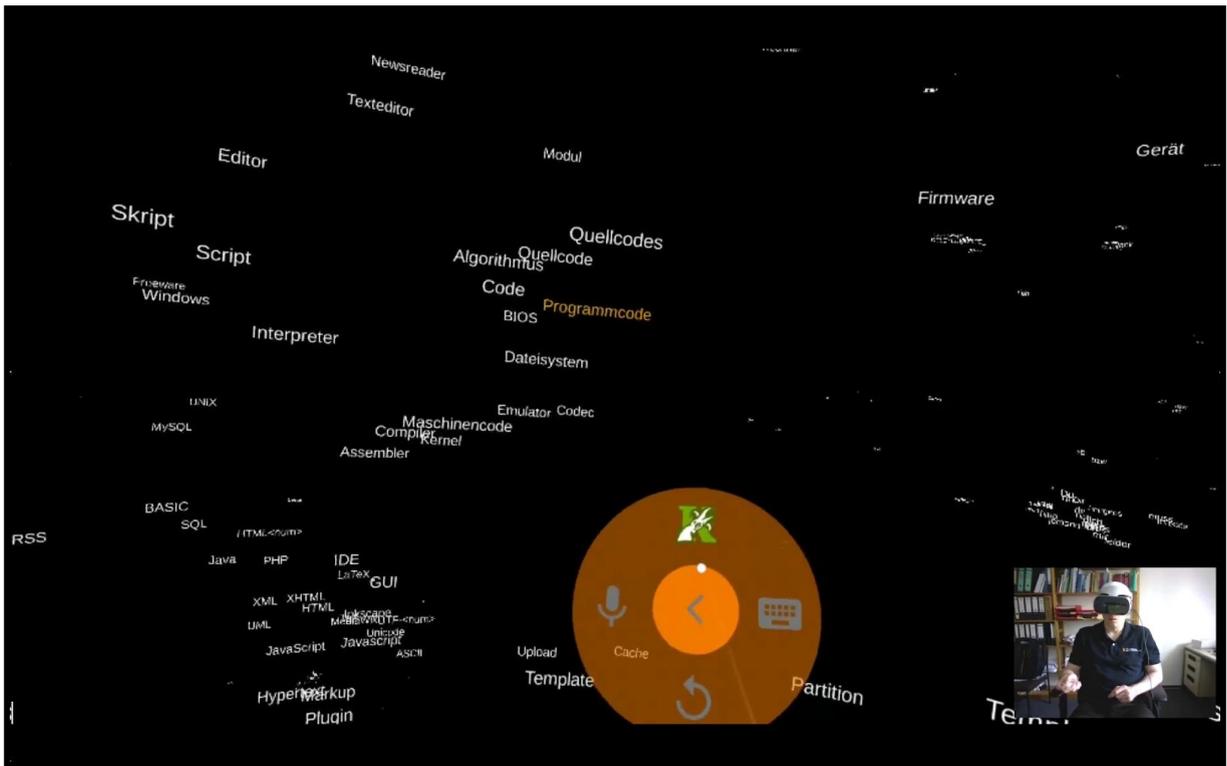
Demoinačica sučelja za pretraživanje posuđenica unutar više jezika (posuđenica od posuđenica)

<p>formulacija</p> <p>P + NP: <i>usprkos tekućim prosvjedima, unatoč lošem vremenu</i> Pronominaladverb: <i>unatoč tome</i></p> <p>pozicija</p> <p>anteponition</p> <p>uprava</p> <p>NP genitive: <i>Craxi je u proljeće zaprijetio odlukama o planiranju unatoč sudskim predmetima koji su u tijeku</i>. [die tageszeitung, 02.09.1986, str. 6]</p> <p>NP-Dativ je obavezan za zamjenice sa svima: <i>Svatko tko nije razumio situaciju u svijetu unatoč svemu, samo treba pogledati libijsku vremensku mapu za politički vodič</i>. [die tageszeitung, 27.10.1986, p. 8]</p> <p>rijetko NP dating: <i>Druga žena pantera radila je do 67. godine života kako bi ostvarila mirovinu unatoč najnižoj satnici</i>. [die tageszeitung 2.10.1986, str. 3]</p> <p>NP bez označavanja slučaja: <i>Tek kad je napravio tinejdžera unatoč daljnjim bijegom, želi primijetiti da još jedan mladić leži na zemlji</i>. [die tageszeitung, 01.11.1986, str. 4]</p>	 <p>U tekst</p> <p>Posljednja promjena 29. rujna 2004</p> <p>akcije</p> <ul style="list-style-type: none"> Zapamti stranicu Stranica kao PDF Ispis stranice Stranica citata <p>Dijeli stranicu</p> <p> </p> <p>postdiplomski</p> <p>informacije o projektu</p>
---	---

Prikaz obrađene natuknice u Grammisu te opcija za njezino preuzimanje s desne strane

Svemir s riječima napravljen kao virtualna stvarnost

U Institutu se nalazi i program za virtualnu stvarnost koji se pokreće s pomoću 3D naočala. U programu je prikazan svemir u kojemu su riječi prikazane kao zvijezde. Kroz to zvijezde može se navigirati s pomoću posebnoga pokazivača s kojim se još može označiti riječ te se za označenu riječ može dobiti definicija te pokrenuti opcija njezina pretraživanja u programu KorAP. Postoji i igra unutar ove virtualne stvarnosti u kojoj igrači dobivaju određenu riječ koju moraju dovući do odgovarajuću skupinu riječi na nebu. Ova virtualna stvarnost još se razvija te je bila predstavljena prošle godine u TECHNOSEUM: Wortspielereien. Program koji se koristi za izradu je Unity. Kratka videodemonstracija dostupna je na poveznici: <https://www.youtube.com/watch?v=YjaA2VGN81c>.

Izgled virtualne stvarnosti za pregled riječi u skupinama